

УДК 364-78:17.022.1-021.4

**ВПЛИВ ФАХОВИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ДУХОВНО-
МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА
НА ОСОБИСТІСТЬ КЛІЄНТА
(інформаційно-енергетичний підхід)**

Т. Г. Тюріна

ORCID 0000-0001-9421-9350

Л. Д. Климанська

ORCID 0000-0002-3693-7503

У статті в світлі вчення В. Вернадського та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми розглянуто людину як надскладну інформаційно-енергетичну систему, яка через своє біополе перебуває у сталих взаємозв'язках і взаємодії з навколишнім простором і сама здійснює відповідний вплив на довкілля.

З'ясовано, що успішність професійної діяльності соціального працівника залежатиме не лише від професійних знань, умінь та навичок, але й в першу чергу від системи його ціннісних орієнтацій, духовно-моральних якостей, оскільки саме ці чинники визначатимуть характер і якість інформаційно-енергетичного впливу особистості фахівця на особистість клієнта, встановлення з ним синергетичної взаємодії.

Розглянуто людину з погляду синергетики як відкриту самоорганізуючу багаторівневу систему, для якої є характерною здатність до еволюції та самовдосконалення. Будучи біоінформаційно-енергетичною системою, людина підпорядковується певним еволюційним законам, знаючи які, можна усвідомлено брати участь, як у власному саморозвитку, так і «прогнозувати» напрям розвитку іншої людини, зокрема клієнта, духовно-моральні зміни його особистості, і сприяти, в певній мірі, цьому процесу.

Охарактеризовано концепцію розвитку ціннісних орієнтацій І. Підласого, що ґрунтується на характеристиці рівнів еволюції свідомості людини залежно від індивідуальної системи її цінностей, яка постійно змінюється відповідно до ступеню духовного зростання особистості.

Доведено, що саме загальнолюдські та духовні цінності соціального працівника повинні стати тією основою, підґрунтям на якому базується його професіоналізм.

Охарактеризовано фахові цінності та духовно-моральні якості соціального працівника, які позитивно (на інформаційно-енергетичному рівні) впливають на особистість клієнта.

Ключові слова: інформаційно-енергетична парадигма, синергетика, соціальний працівник, клієнт, професійна діяльність, інформаційно-енергетичний вплив, фахові цінності і духовно-моральні характеристики особистості соціального працівника.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Проблема дослідження взаємозв'язку ефективності діяльності соціального працівника з системою його ціннісних орієнтацій та особистісними духовно-моральними якостями є надзвичайно актуальною, оскільки саме ці чинники визначатимуть успішність його взаємодії та співпраці з клієнтом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми. У дослідженнях закордонних (С. Зубанова, Р. Качюнас, Л. Люндквістом, Ф. Гайдук, К. Дубич, Л. Клос, Н. Микитенко, М. Підгурська, С. Ставкова, Т. Шаповалова та ін.) науковців розкрито характер впливу фахових цінностей та духовно-моральних якостей особистості соціального працівника на його професійну діяльність, оскільки саме соціальні працівники вважаються агентами соціальних змін у суспільстві, активаторами самозміни і духовного саморозвитку особистості клієнта.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на те, що проблемі залежності успішності діяльності соціального працівника від його особистісних цінностей та духовно-моральних якостей присвячено багато наукових праць як в Україні, так і за кордоном, ми не зустрічали робіт, де це питання досліджується з погляду інформаційно-енергетичного впливу особистості соціального працівника на особистість клієнта.

Мета статті. Розкрити роль і значення особистісних цінностей та духовно-моральних якостей соціального працівника у професійній діяльності в процесі його інформаційно-енергетичного впливу на особистість клієнта та встановлення з ним синергетичної взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. У світлі концепції біосфери і ноосфери В. Вернадського та сучасної інформаційно-енергетичної парадигми (А. Акімов, О. Акіменко, В. Белокриницький, А. Васильчук, М. Гончаренко, В. Козирев, В. Петлін, М. Петров, І. Підласий, Г. Шипов), людина – це надскладна самоорганізуюча система, яка через свою духовно-душевну

складову – біополе, перебуває у сталих інформаційно-енергетичних взаємозв'язках, взаємодії з навколишнім простором (природничим, соціальним, Космосом), і сама здійснює відповідний вплив на довкілля.

У процесі своєї професійної діяльності, соціальний працівник, вступаючи у взаємовідносини з іншими людьми позитивно чи негативно (на інформаційно-енергетичному рівні) впливає на особистість клієнта залежно від своїх духовно-моральних якостей, ціннісних орієнтацій, фахового рівня тощо.

Фахова діяльність соціального працівника (соціального інспектора, який працює в сфері соціальної роботи) тісно пов'язана з вирішенням проблем соціального і особистісного характеру людини і спрямована на допомогу особам, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Специфіка цієї професії, її значущість для суспільства накладає на цей фах суспільну місію: служити на користь людини. Соціальне служіння базується на усвідомленні соціальним працівником своєї духовно-соціальної відповідальності перед людиною і суспільством і характеризується такими рисами як: добровільність, безкорисливість, безоплатність, жертвність, благодійність тощо (Зубанова, 2016, с. 21-38).

Успішність професійної діяльності соціального працівника, залежатиме не лише від професійних знань, умінь та навичок, але й в першу чергу від системи його ціннісних орієнтацій, духовно-моральних якостей, світоглядних позицій, оскільки саме ці фактори визначатимуть характер і якість інформаційно-енергетичного впливу особистості фахівця на особистість клієнта, встановлення з ним синергетичної взаємодії.

Згідно з синергетичними уявленнями, людина – це надскладна відкрита багаторівнева інформаційно-енергетична система, яка перебуває у сталому інформаційно-енергетичному взаємообміні та взаємодії з іншими системами, і для якої є характерною здатність до еволюції та самовдосконалення.

Будучи біо-інформаційно-енергетичною системою, людина підпорядковується певним еволюційним законам, знаючи які, можна усвідомлено брати участь, як у власному духовному самозростанні, так і сприяти розвитку іншої людини. Зокрема, знаючи концепцію еволюції ціннісних орієнтацій людини, що пов'язана з розвитком її свідомості, можна «спрогнозувати» напрям розвитку особистості клієнта, духовно-моральні зміни його особистості.

Як уже зазначено, засадничу роль у процесі фахової діяльності соціального працівника відіграє його система цінностей, оскільки саме ціннісні орієнтації, визначаючи ідеали особистості, сенс її життя,

внутрішню мотивацію діяльності, виступають тими засадничими духовно-моральними принципами, ґрунтуючись на яких особистість формує своє ставлення до світу, інших людей, самого себе.

За словами А. Запесоцького, базовою основою істинного людського буття, її критерієм виступають саме духовні цінності і моральні ідеали, з якими людина співвідносить себе, свої вчинки, життя в цілому (Запесоцький, 2002, с. 111-112).

Такі духовні цінності як любов, добро, краса, істина, милосердя, справедливість, прагнення до пізнання, самопізнання та самовдосконалення, відображаючи релігійний і духовно-філософський досвід усього людства, є взірцем поведінки для більшості людей, і, відповідно, надійним орієнтиром духовного розвитку особистості. Вони визначають вектор еволюції як людини, так і людської цивілізації загалом, сприяють внутрішньому зростанню особистості, її духовному самовдосконаленню тощо.

Загальнолюдські цінності знайшли своє відображення в «Загальній Декларації прав людини» (1948), «Європейській Конвенції прав людини і основних свобод» (1950), «Міжнародному пакті про громадянські і політичні права» (1966), екуменічній хартії Європи і інших міжнародних документах, визнаних більшістю країн світу, у «Всезагальній Ноосферній Духовно-екологічній Конституції людства» (2007) тощо.

У сучасній науці зустрічаємо різноманітні концепції щодо ступеня та напрямку розвитку системи ціннісних орієнтацій особистості, які автори пов'язують з рівнем еволюції свідомості, особистісним духовним зростанням людини (І. Підласий, Е. Помиткін, А. Маслоу та ін.).

Зокрема, концепція вітчизняного педагога І. Підласого ґрунтується саме на характеристиці рівнів еволюції свідомості людини залежно від індивідуальної системи її ціннісних орієнтацій, яка постійно змінюється відповідно до ступеня духовного зростання особистості, трансформації її свідомості чи, навпаки, духовної деградації.

І. Підласий виділяє *п'ять ступенів* еволюції свідомості сучасної людини, залежно від її системи ціннісних орієнтацій та рівня розвитку її потреб (Підласий, 2000, с. 6-13).

Для *першого рівня* – егоцентричного – характерне сильне «Вего», установка лише на власне «Я», особистий престиж, самоствердження.

Для *другого рівня* еволюції свідомості пріоритетними цінностями стають родинні, зростає значення піклування про інших, але поки що найближчих – родичів і батьків.

Для *третього рівня* притаманні цінності, що пов'язані з життям у суспільстві, розумінням приналежності до свого народу, нації. Людина піднімається до рівня громадянської активності, національної свідомості. О. Вишневський до національних цінностей відносить: національну ідею, патріотизм, повагу до національних символів, любов до рідної культури і традицій, мови, особистісну орієнтацію на розбудову Української держави, які сприяють формуванню національної свідомості й самосвідомості особистості. До соціальних цінностей, на наш погляд, слід віднести: активно-відповідальне ставлення до світу: суспільства, держави, інших людей, своїх обов'язків, праці, відстоювання прав, гідності і свободи особистості.

Четвертий рівень – це здатність розуміти інших, усвідомлювати свою приналежність до людства і те, що людство – єдиний організм. Свідомість людини розширюється до розуміння загальнолюдських цінностей, соціальної гармонії, поваги прав людини і народів. До цінностей четвертого рівня слід зарахувати братерство, працю, мир, гідність, добру волю, рівність, свободу, справедливість, гуманізм, інтеграційні, позаконфесійні і позацерковні ціннісні орієнтації, а також цінність кожної людини як громадянина Світу незалежно від його віросповідання, релігійних уподобань, національної приналежності та світоглядних позицій.

Для п'ятого (духовного) рівня трансформації свідомості людини є характерним розуміння Сонячної системи як єдиного організму, а Землі – як його складової, усвідомлення людиною своєї єдності з космопланетарним світом, людством, Землею, Космосом, прагнення до самореалізації, жити у гармонії з собою і зовнішнім світом, діяти і творити за Вищими Духовними Законами.

Так, зокрема Г. Шевченко виділяє такі вищі духовні цінності людини як істина, добро, краса, віра, надія, любов, мудрість, наслідування яким одухотворяють особистість, наближують її життя до ідеалу (Шевченко, 2017).

Е. Помиткін, узагальнюючи і систематизуючи духовні цінності, характеризує їх за такими ознаками: *гуманістичні* (добро, добродійність); *естетичні* (краса, гармонія, досконалість в природі і в людині); *екологічні* (чистота, збереження планети від екологічної катастрофи); *цінності самопізнання* (інтроспективна, самоспоглядання, самосвідомість); *самоудосконалення* (пошук шляхів та методів самозмін і самопокращення, набуття нових позитивних особистісних якостей) і *цінності самореалізації*

(розкриття власного особистісного потенціалу в служінні ближнім, Батьківщині, людству, природі, Богу) (Помиткін, 2005).

Для **п'ятого рівня** розвитку свідомості та системи її ціннісних орієнтацій є характерною **ноосферна свідомість**, космічне світобачення, усвідомлення людиною єдності і глобальності життя, своєї органічної духовної єдності та цілісності зі Світом, а також своєї планетарно-космічної відповідальності за життя і еволюцію на Землі і в Космосі (Тюріна, 2018, с. 12).

В основі **ноосферної свідомості** лежить розуміння необхідності коеволюції людини і світу, особистої активної дієвої відповідальності за розвиток земної цивілізації, усвідомлення важливості гармонійного співіснування і співрозвитку людини, суспільства, Землі, Всесвіту як інформаційно-енергетичної системної єдності (Тюріна, 2017, с. 62).

Отже, в свідомості людини закладений могутній потенціал для її саморозвитку. Алгоритм процесу самозміни, зростання свідомості людини відповідно до еволюції її ціннісних орієнтацій відбувається у напрямку: від егоцентричних – до родинних – національних, соціальних і далі до загальнолюдських, ноосферних (космопланетарних), духовних цінностей.

Усі рівні цінностей існують в людині одночасно, вони тісно взаємопов'язані і взаємозалежні між собою: кожний наступний рівень ґрунтується на попередньому, поступово «виростаючи» з нього. Але у кожної людини, залежно від її духовної зрілості, засадничими стають цінності, які є значимими і найважливішими для неї саме у цей період її буття, визначаючи її пріоритети, спрямованість, життєвий шлях та духовну якість її життя.

Соціальний працівник повинен емпатійно відчувати, розуміти, усвідомлювати і гармонійно поєднувати в собі особистісні, суспільні, національні, духовні, ноосферні (космопланетарні) цінності, але саме духовні цінності повинні стати тією основою, підґрунтям, на якому базуються його професіоналізм, оскільки «істинно людським є духовність» (Бех, 2012).

Найчастіше клієнти, які звертаються за допомогою, перебувають не на найвищому щаблі розвитку свідомості, тому найважливіше завдання соціального працівника у цьому контексті – допомогти клієнту якісно самозмінитися, актуалізувати свій духовний потенціал, сприяти гармонізації його внутрішнього і зовнішнього світу, стати творцем власного життя.

За законами синергетики людина як складна інформаційно-енергетична система має багато ідеальних сценаріїв свого розвитку, але тільки один з них здатен забезпечити безперервний розвиток системи у

майбутньому. Це духовний напрям еволюції людини і людства, піднесення свідомості людини до рівня загальнолюдських і духовних цінностей.

Під впливом внутрішньої потреби фахівця реалізувати вищі цінності на особистісному досвіді, усвідомленого прагнення втілювати у життя принципи Гармонії, Еволюції, Любові, Добра, Милосердя, Правди, Справедливості відбувається процес актуалізації особистісної системи вартісних орієнтацій соціального працівника та їх синтез з професійними цінностями, які перетворюються у його духовно-професійні цінності.

Сучасні дослідники із галузі соціальної роботи виділяють такі засадничі, основні духовно-фахові цінності соціальної роботи, яких повинен дотримуватися фахівець у своїй професійній діяльності:

1) наснаження (empowerment) передбачає, що у процесі фахової діяльності соціальний працівник повинен сприяти розкриттю духовного потенціалу клієнта, його самореалізації, допомогти повірити в себе, підняти рівень самооцінки, навчити керувати своїм життям; 2) насамперед – людина (people first) означає, що клієнту повинно бути гарантовано право на отримання підтримки та допомоги з боку суспільства; 3) повага до особистості (respect for person); 4) право на самовизначення (the right to self determination) – право клієнта на самостійне вирішення своїх проблем, а також його право на помилку; 5) право на залежність (the right to dependence): кожна людина не може бути цілком самодостатньою («кожна людина не є островом»), тому взаємозалежність, взаємопідтримка людей є дуже важливим чинником у соціальній роботі (Ш. Рамон – сучасний британський фахівець із соціальної роботи).

Професор Брістольського університету Ф. Парслоу визначає такі найважливіші для соціальної роботи цінності: віра у цінність кожної особистості; віра у право кожного індивіда на самостійний вибір у житті; віра у можливість індивіда змінитися, у його спроможність допомагати себе самому.

Фахові цінності соціального працівника тісно взаємопов'язані з його духовно-моральними характеристиками. І відповідно людина, яка обрала діяльність у сфері «людина-людина», повинна володіти відповідними особистісними духовно-моральними якостями (доброта, сердечність, милосердя, співчутливість, альтруїзм, толерантність, щирість, ввічливість, тактовність, оптимізм, довіра до людей, творча спрямованість, прагнення до самопізнання та самовдосконалення тощо), без яких вона не зможе досягнути успіху у своїй професійній діяльності: стати активатором і стимулятором духовно-моральних змін особистості клієнта.

На основі усвідомленої соціально-професійної мотивації і відповідної фахової діяльності ці особистісні духовно-моральні якості трансформуються у духовно-професійні характеристики фахівця. До найважливіших духовно-професійних характеристик соціального працівника, на наш погляд, слід віднести:

- високий фаховий рівень;
- почуття любові до всього живого і визнання людського життя як найвищої цінності;
- бути «людиною добра» (І. Бех);
- доступність, відкритість, природність;
- повага власної гідності і гідності клієнта;
- аутентичність – здатність бути самим собою за будь-яких обставин, відкинувши всі ролі і маски;
- самоусвідомленість, саморефлексія, саморегуляція, самодостатність, креативність;
- спрямованість у майбутнє;
- відкритість власному досвіду;
- стале самопізнання, здатність вчитися у життя і клієнта;
- стале духовне та професійне самовдосконалення;
- здатність керуватись власною внутрішньою позицією;
- впевненість в собі, в своїй інтуїції і адекватності почуттів, внутрішня переконливість у правильності прийнятих рішень;
- залученість до духовного життя суспільства;
- здатність реалізувати себе у світлі вищих духовних цінностей;
- соціальна активність;
- позитивні переконання, духовне осмислення (осягнення) світу, сприйняття його як духовної, інформаційно-енергетичної цілісності;
- повага до релігійних, культурних, духовних традицій, ідеалів клієнта;
- здатність до глибоких взаєностосунків з іншими людьми;
- емоційна компетентність, вміння встановлювати емоційний контакт з клієнтом, емпатійність;
- здатність до співстраждання і співрадість;
- відкритість діалогу;
- вміння створювати позитивну духовно-психологічну атмосферу, довірливі взаєностосунки з клієнтом, синергетичної взаємодія, співпрацювати з ним на духовних засадах;
- вміння зосередитись на проблемах клієнта;
- безконфліктність, вміння утримуватись від критичних зауважень;

- вміння відчувати межі (границі) втручання і дистанції;
- усвідомлення професійного обов'язку та особиста відповідальність за наслідки роботи.

Висновки. Отже, для того, щоб допомогти клієнту якісно самозмінитися, піднятися на більш високий щабель розвитку, соціальний працівник (інспектор з соціального захисту) повинен сам бути носієм загальнолюдських та духовних цінностей, «людиною добра», володіти відповідними духовно-фаховими якостями. І лише у цьому випадку він зможе позитивно, як на інформаційно-енергетичному, так і вербальному, поведінковому рівнях, впливати на особистість клієнта, максимально синергетично взаємодіяти, співпрацювати з ним на одній хвилі, сприяючи його духовному зростанню, гармонізації його взаємостосунків з собою і світом.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці відповідних спецкурсів «Духовно-фахові цінності соціального працівника» та «Проблеми духовного саморозвитку особистості» для майбутніх соціальних працівників (бакалаврів та магістрів), що спрямовані на усвідомлення ролі і значення духовних цінностей як для особистісного духовного самозростання, так і успішної самореалізації у своїй майбутній фаховій діяльності.

Література

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посібник. Київ : Академвидав, 2012. 256с.
2. Вишневський О. Сучасне українське виховання: педагогічні нариси. Львівський обласний науково-методичний інститут освіти, Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г. Ващенко. Львів: Б.в., 1996. 238 с.
3. Дубич К. В. Історія і теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном: навчальний посібник. Львів : «Магнолія 2006», 2017. 272 с.
4. Запесоцкий А. С. Образование: философия, культурология, политика. Москва: Наука, 2002. 456 с.
5. Зубанова С. Г. Социальное служение и благотворительность как морально-нравственная основа готовности к профессиональной работе в социальной сфере. *Сборник публичных лекций преподавателей кафедры социальной работы и социального права филиала РГУ* в г. Либерец, 2016. С. 21-38.
6. Качюнас Р. Основы психологического консультирования. Москва, Академический проект, 1999. 240 с.
7. Клос Л. Є., Микитенко Н. О. Вступ до практичної соціальної роботи (на прикладі вивчення досвіду України та Канади): навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Соціальна робота» вищих навчальних закладів. Львів : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 140 с.

8. Маслоу А. Психология бытия Москва: Рефл-бук, Ваклер, 1997. 304 с.
9. Підласий І. Ідеали українського виховання. *Рідна школа*. 2000, № 4, С. 6-13.
10. Помиткін Е. О. Психология духовного розвитку особистості: монографія. Київ: Наш час, 2005. 280 с.
11. Сироижко С. Высший духовный потенциал «Я» учителя и синергетика как гаранты духовной безопасности будущего. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*: збірник наукових праць / за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Формування духовної безпеки особистості в умовах сьогодення: виклики і проблеми» (24 травня 2016 року, м. Київ); Ч. 1. Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. Вип. 3 (78). 378 с. С. 272-287.
12. Телиженко Л. В. Містичний досвід як антропологічний модус : синергетичний підхід : монографія. Суми : ВВП «Мрія-1». ТОВ, 2007. 176 с.
13. Тюріна Т. Г. Виховання духовності студентської молоді у контексті ноосферної освіти : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07. Східноукраїнський нац. ун-т ім. В. Даля. Київ, 2018. 40 с.
14. Тюріна Т. Г. Виховання духовності студентської молоді у ноосферному вимірі: монографія. Львів : видавництво Львівської політехніки, 2017. 284 с.
15. Шевченко Г. П. Духовність особистості у вимірах культури, виховання та освіти: вибрані наукові статті. К.: Видавництво «Педагогічна думка», 2017. 210 с.

References

1. Bekh, I. D. (2012). *Osoby`stist`u prostori duxovnogo rozvy`tku [Personality in the space of spiritual development]*: navch. posobny`k. Kyiv: Akademvy`dav (ukr).
2. Vy`shnevs`ky`j, O. (1996). *Suchasne ukrayins`ke vy`xovannya [Contemporary Ukrainian Education]*: pedagogichni nary`sy`. L`vivs`ky`j oblasny`j naukovometody`chny`j insty`tut osvity`, L`vivs`ke oblasne pedagogichne tovary`stvo im. G. Vashhenka. L`viv (ukr).
3. Duby`ch, K. V. (2017). *Istoriya i teoriya social`nogo zabezpechennya v Ukraini ta za kordonom [History and theory of social security in Ukraine and abroad]*: navchal`ny`j posibny`k. L`viv: "Magnoliya 2006" (ukr).
4. Zapesoczky`j, A. S. (2002). *Obrazovany`e: fy`losofy`ya, kul`turology`ya, poly`ty`ka [Education: philosophy, culturology, policy]*. Moscow: Nauka (rus).
5. Zubanova, S. G. (2016). Social`noe sluzhenie i blagotvoritel`nost` kak moral`no-nravstvennaja osnova gotovnosti k professional`noj rabote v social`noj sfere [Social service and charity as morally-moral basis of readiness to professional work in a social sphere]. *Sbornik publicnyh lekcij prepodavatelej kafedry social`noj raboty i social`nogo prava filiala RGU v g. Liberty* (rus).
6. Kachjunas, R. (1999). *Osnovy psihologicheskogo konsultirovanija [Bases of the psychological advising]*. Moscow: Akademicheskij proekt (rus).
7. Klos, L. Ye., & My`ky`tenko, N. O. (2005). *Vstup do prakty`chnoyi social`noyi roboty` (na prykladi vy`vchennya dosvidu Ukrayiny` ta Kanady`) [A prelude is of practical social work (on the example of study of experience of Ukraine and*

- Canada]): navchal'no-metody`chny`j posibny`k dlya studentiv special`nosti "Social`na robota" vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv. Lviv: Publishing House of Lviv polytechnics (ukr).
8. Maslou, A. (1997). *Psihologija bytija [Psychology of being]*. Moscow: Refl-buk, Vakler (rus).
 9. Pidlasy`j, I. (2000). Idealy` ukrajyns`kogo vy`xovannya [Ideals of Ukrainian education]. *Ridna shkola*, # 4, 6-13 (ukr).
 10. Pomy`tkin, E. O. (2005). *Psy`xologiya duxovного rozvy`tku osoby`stosti [Psychology of spiritual development of personality]*: monografiya. Kyiv: Nash chas (ukr).
 11. Siroizhko, S. (2017). Vysshij duhovnij potencial "Ja" uchitelja i sinergetika kak garanty duhovnoj bezopasnosti budushhego [Higher spiritual potential of "myself" of teacher and synergetics as guarantors of spiritual safety of the future]. *Duxovnist` osoby`stosti: metodologiya, teoriya i prakty`ka: zbirny`k naukovy`x prac` / za materialamy` VIII Mizhnarodnoi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi «Formuvannya duxovnoyi bezpeky` osoby`stosti v umovax s`ogodennya: vy`kly`ky` i problemy`» (24 travnya 2016 roku, m. Ky`yiv)*; Ch. 1. Syevyverodonec`k: vy`d-vo SNU im. V. Dalja. *Vy`p. 3 (78)*. (ukr).
 12. Tely`zhenko, L. V. (2007). *Misty`chny`j dosvid yak antropologichny`j modus: sy`nergety`chny`j pidxid [Mystic experience as anthropological modus: sinergistical approach]*: monografiya. Sumy`: VVP "Mriya-1", TOV (ukr).
 13. Tyurina, T. G. (2018). *Vy`xovannya duxovnosti students`koyi molodi u konteksti noosfernoyi osvity` [Development of spirituality of students in the context of noospheric education]*. (Abstract of the Dissertation for the degree of Doctor of Pedagogical Sciences). Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Kyiv (ukr).
 14. Tyurina, T. G. (2017). *Vy`xovannya duxovnosti students`koyi molodi u noosfernomu vy`miri [The upbringing of students' spirituality in the noosphere dimension: monograph]*. Lviv: Publishing House of Lviv polytechnics (ukr).
 15. Shevchenko, G. P. (2017). *Duxovnist` osoby`stosti u vy`mirax kul`tury`, vy`xovannya ta osvity` [Spirituality of personality in dimensions of culture, upbringing, and education: selected scientific articles]*. Kyiv: Vy`davny`cztvo "Pedahohichna dumka" (ukr).

**ВЛИЯНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ И ДУХОВНО-
МОРАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ СОЦИАЛЬНОГО РАБОТНИКА
НА ЛИЧНОСТЬ КЛИЕНТА
(информационно-энергетический подход)**

Т. Г. Тюрина, Л. Д. Климанская

В статье в свете учения В. Вернадского и современной информационно-энергетической парадигмы рассмотрен человек как сверхсложная информационно-энергетическая система, который через свое биополе находится в постоянных

взаимосвязях и взаимодействии с окружающим пространством, осуществляя соответствующее влияние на окружающий мир.

Определено, что успешность профессиональной деятельности социального работника зависит не только от профессиональных знаний, умений и навыков, но и в первую очередь от системы его ценностных ориентаций, духовно-моральных качеств, поскольку именно эти факторы определяют характер и качество информационно-энергетического влияния личности специалиста на личность клиента, установления с ним синергического взаимодействия.

Рассмотрен человек с точки зрения синергетики как сверхсложная открытая самоорганизующаяся система, для которой характерны способность к эволюции и самосовершенствованию. Будучи многоуровневой био-информационно-энергетической самоорганизующейся системой, человек подчиняется определенным эволюционным законам, зная которые, можно осознанно принимать участие, как в собственном саморазвитии, так и «прогнозировать» направление развития другого человека, например, клиента, духовно-моральные изменения его личности, и содействовать в определенной степени этому процессу.

Охарактеризована концепция развития ценностных ориентаций И. Подласого, которая основывается на характеристике ступеней эволюции сознания человека в зависимости от индивидуальной системы его ценностей, и которая постоянно изменяется соответственно духовному росту личности.

Доказано, что именно общечеловеческие и духовные ценности социального работника должны стать той базой, фундаментом, на котором основывается его профессионализм.

Охарактеризованы духовно-профессиональные ценности и духовно-моральные характеристики социального работника, которые положительно (на информационно-энергетическом уровне) влияют на личность клиента.

Ключевые слова: информационно-энергетическая парадигма, синергетика, социальный работник, клиент, профессиональная деятельность, информационно-энергетическое влияние, профессиональные ценности и морально-духовные характеристики личности социального работника.

INFLUENCE OF PROFESSIONAL VALUES AND SPIRITUAL AND MORAL QUALITIES OF A SOCIAL WORKER ON THE PERSONALITY OF THE CLIENT (information and energy approach).

T. Tyurina, L. Klymanska

The article, in the light of the concept of the biosphere and noosphere of V. Vernadsky and the modern information-energy paradigm, considers a person as a super-complicated information-energy system, who through his biofield is in constant interconnections and interaction with the surrounding environment, exercising the corresponding influence on the surrounding world.

It is determined that success of a social worker's professional activity depends not only on the professional knowledge, skills and abilities, but primarily on the system of his value orientations, spiritual and moral qualities, as these very factors determine the character and quality of the informational and energetic influence of the specialist's personality on the identity of the client, establishment of a synergistic interaction with him.

A person is considered from the point of view of synergetics as a super-complicated open self-organizing system, for which the ability to evolve and self-improve is characteristic. As a multi-level bioinformatic-energetic self-organizing system, a person obeys certain evolutionary laws, knowing which one can consciously take part in both self-development and "forecasting" direction of development of another person, for example, the client, spiritual and moral changes of his personality, and to contribute, to a certain extent, to this process.

Ukrainian educator's I. Podlasyj concept of the value orientations development is described, which is based on the characterization of the stages of evolution of a person's consciousness depending on the individual system of his values, and which constantly changes correspondingly to the spiritual growth of the individual.

It is proved that it is precisely human and spiritual values of a social worker that must become the base, the basis on which his professionalism is based.

The main spiritual and professional values of a social worker, which the specialist should adhere to in his professional activity, are described.

The most important spiritual and moral characteristics of a social worker are analyzed, that positively (at the information-energy level) influence the personality of the client, contributing to his spiritual growth, harmonization of his relations with himself and the world.

Key words: *information-energy paradigm, synergetics, social worker, client, professional activity, informational and energy influence, professional values and moral and spiritual characteristics of a social worker's personality.*

Тюріна Тамара Георгіївна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна). E-mail: tamaratyurina@yandex.ua

Tyurina Tamara Heorhiivna – Doctor of Science in Education, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine). E-mail: tamaratyurina@yandex.ua

Климанська Лариса Дмитрівна – завідувачка кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка», професор, доктор політичних наук (м. Львів, Україна).

Klymanska Larysa, Head of the Department of Sociology and Social Work of Lviv Polytechnic National University, Professor, Doctor of Science in Political Science (Lviv, Ukraine).